

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ
НАУК УКРАЇНИ
ННЦ «ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН»

**ВИСОКОЕФЕКТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ – ШЛЯХ ДО
СТАБІЛІЗАЦІЇ АГРАРНОГО
ВИРОБНИЦТВА**

МАТЕРІАЛИ
Науково-практичної конференції
молодих учених і спеціалістів
28–30 листопада 2011 року

Чабани – 2011

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

ННЦ "ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН"

**ВИСОКОЕФЕКТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ – ШЛЯХ ДО
СТАБІЛІЗАЦІЇ АГРАРНОГО
ВИРОБНИЦТВА**

МАТЕРІАЛИ

**Науково-практичної
конференції молодих учених і спеціалістів
28-30 листопада 2011 року**

Чабани – 2011

Високоєфективні технології – шлях до стабілізації аграрного виробництва. Матеріали науково-практичної конференції молодих учених і спеціалістів, Чабани, 28-30 листопада 2011 р. – К.: ВП “Едельвейс”, 2011. – 128 с.

ISBN 978-966-2153-69-9

Представлені матеріали з питань землеробства, агроєкології, рослинництва, генетики, селекції, насінництва і економіки.

Матеріали науково-практичної конференції молодих учених “Високоєфективні технології – шлях до стабілізації аграрного виробництва” рекомендовані та затверджені до друку рішенням вченої ради ННЦ “Інститут землеробства НААН” від 19 грудня 2011 р., протокол № 10.

Редакційна колегія

В.Ф. Каміньський, доктор с.-г. наук, член-кор. НААН; (головний редактор);
В.Ф. Сайко, доктор с.-г. наук, акад. НААН (заст. головного редактора);
О.З. Щербина, кандидат с.-г. наук, с. н. с. (заст. головного редактора);
О.В. Шморгун, кандидат с.-г. наук, с. н. с. (відповідальний секретар);
А.Ф. Бобер, доктор біол. наук, проф.;
А.В. Боговін, доктор с.-г. наук, проф., акад. УЕАН;
П.С. Вишнієський, кандидат с.-г. наук, с. н. с.;
В.С. Гірко, доктор с.-г. наук, професор;
Е.Г. Дегодюк, доктор с.-г. наук, проф., член-кор. УЕАН;
Ю.О. Драч, кандидат біол. наук, с. н. с.;
М.М. Єрмолаєв, доктор с.-г. наук, с. н. с.;
М.С. Корнійчук, доктор с.-г. наук, проф.;
Г.А. Мазур, доктор с.-г. наук, проф., акад. НААН;
А.М. Малієнко, доктор с.-г. наук, проф.;
В.Г. Михайлов, доктор с.-г. наук, проф., член-кор. НААН;
І.Т. Слюсар, доктор с.-г. наук, проф.;
Н.В. Солодюк, доктор с.-г. наук, проф.;
Л.К. Тараненко, доктор с.-г. наук, проф.;
М.А. Ткаченко, кандидат с.-г. наук, с. н. с.;
І.П. Шевченко, кандидат с.-г. наук, с. н. с.;
В.М. Юла, канд. с.-г. наук, с. н. с.

Адреса редакції: 08162, ННЦ “Інститут землеробства НААН”, смт. Чабани, Києво-Святошинський район, Київська область, телефон (044) 526-07-67, E-mail: zbirnuk_iz@ukr.net.

www.zemlerobstvo.com

© ННЦ “Інститут землеробства НААН”, 2011
© Авторські права належать авторам статей, 2011

ВПЛИВ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ ТА БАКТЕРІАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ БОБІВ КОРМОВИХ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ

Не секрет, що стабілізуючою основою більшості систем землеробства є бобові рослини, у тому числі боби кормові, які в симбіозі з бульбочковими бактеріями спроможні фіксувати на сірих лісових ґрунтах за вегетаційний період до 100-120 кг/га біологічного азоту, що становить 65-75 % від загальної потреби у цьому елементі. Активному симбіозу ризобій і бобів кормових сприяє достатнє забезпечення фосфором та калієм, а також мікроелементами, вологість ґрунту 60-70 % повної вологоємності, 20-25 °С, рН – 6,5-7,5. Тому передпосівна обробка насіння бактеріальними добривами – простий у використанні, дешевий і обов'язковий агротехнічний захід. Крім того, обробка насіння мікроелементами, внесення в ґрунт мінеральних добрив та проведення позакореневих підживлень забезпечує підвищення азотфіксуючої здатності бобів кормових, її продуктивності і покращення якості врожаю не тільки інокульованих посівів, але й наступних за ними культур у сівозміні.

Дослідження проводили упродовж 2010-2011 рр. на сірих лісових середньосуглинкових ґрунтах на лесі, орний шар яких (0-20 см) містить гумусу – 1,94 %, легкогідролізованого азоту – 8,9 мг/кг, рухомого фосфору (за Чиріковим) – 129,0 мг/кг, обмінного калію (за Чиріковим) – 97,0 мг/кг, рН – 5,5, сума ввібраних основ – 20,0 мг-екв./100 г ґрунту. Для інокулювання використовували штам бульбочкових бактерій Б-9. Мінеральні добрива вносили в дозі $N_{30}P_{60}K_{90}$. Для позакореневих підживлень використовували багатокомпонентне мінеральне добриво на хелатній основі рексолін АВС та багатокомпонентне органічне добриво вермісол. У досліді висівали сорт бобів кормових Візир селекції Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН.

За роки досліджень відмічено, що рівень урожайності культури в значній мірі залежав від факторів, що були поставлені на вивчення. Так, найбільшу врожайність – 4,39 т/га було одержано на ділянках, де проводили передпосівну обробку насіння ризоторфіном у поєднанні з рексоліном у нормі 150 г/т та позакореневе підживлення у фазах бутонізації та утворення зелених бобів цим добривом у нормі 150 г/га на фоні внесення мінеральних добрив в нормі $N_{30}P_{60}K_{90}$, що більше на 1,41 т/га в порівнянні з контролем (без обробки та підживлення).

Обробка насіння вермісолом у нормі 10 л/т та проведення позакореневих підживлень цим препаратом у нормі 6 л/га у фазах

бутонізації та утворення зелених бобів забезпечили дещо нижчу врожайність – 4,09 т/га.

Таким чином, в умовах правобережного Лісостепу України використання для передпосівної обробки насіння та позакореневих підживлень водорозчинним багатокомпонентним добривом на хелатній основі рексолін забезпечило кращі умови для формування врожайності зерна бобів кормових.

УДК 635. 656: 631.52

М. І. Кондратенко, М. В. Демидюк

ІНСТИТУТ КОРМІВ І СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПОДІЛЛЯ НААН

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИХІДНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ГОРОХУ ПОСІВНОГО НА ПІДВИЩЕННЯ ВМІСТУ ПРОТЕЇНУ

Цінність культури гороху обумовлюється її здатністю накопичувати за короткий період вегетації велику кількість високоякісного рослинного білка, який містить майже всі незамінні амінокислоти. Однак останнім часом разом із збільшенням врожайності проявляється тенденція до зниження вмісту білка в насінні сучасних сортів гороху, що знижує його цінність саме як джерела рослинного протеїну. Дана проблема потребує вирішення, в тому числі й при створенні сортів нових морфотипів, придатних для прямого комбайнування. У 2008-2010 рр. в Інституті кормів і сільського господарства Поділля НААН вивчали колекцію сортозразків гороху посівного різних морфотипів. Проводили оцінку рівня прояву 15 основних господарськоцінних ознак та врожайності у 93 сортів та перспективних ліній гороху вітчизняної та закордонної селекції в умовах Правобережного Лісостепу. Окремо досліджували рівень стабільності і мінливості вмісту протеїну в насінні сортів різних морфотипів.

У середньому за роки випробувань усі досліджувані сорти листочкового морфотипу за врожайністю поступилися сорту-стандарту Елегант (0,36 кг/м²). З цієї групи сортів найвищу продуктивність мали сорти Світязь, Грант і Інтенсивний 92 з показниками на рівні 0,30-0,32 кг/м². Серед високотехнологічних напівбезлисточкових сортів найкращими були Світ, Дамір 4, Модус, Девіз, Універ і Готівський, з врожайністю на рівні 0,27-0,35 кг/м², що достовірно вище від аналогічного показника високотехнологічного «вусатого» сорту-стандарту Царевич (0,22 кг/м²) на 0,05-0,13 кг/м², або 20-60 %.

Найвищий вміст протеїну в насінні серед досліджуваного матеріалу звичайного листочкового типу мали сорти Харківський 376,

Шевченко Т.В. ВПЛИВ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ТА ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ	67
Шевчук О.В. АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ОРГАНІЧНОЇ РЕЧОВИНИ В СИСТЕМІ УДОБРЕННЯ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ	69
Злотенко О.Ю. УРОЖАЙНІСТЬ ЗЕЛЕНОЇ МАСИ СУМІШЕЙ ВІВСА І ЛЮПИНУ ВУЗЬКОЛИСТОГО ЗАЛЕЖНО ВІД РІВНЯ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ ТА НОРМ ВИСІВУ	70
Капрагчук Т.О. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	71
Білоченко А.М. ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН НА РОЗВИТОК ЗЕМЛЕРОВСТВА	74
Заплітний Я. Д. ДОБІР ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ РІЗНОГО ГЕНЕТИЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ ПРИ СТВОРЕННІ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ ГІБРИДІВ ДЛЯ УМОВ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	75
Бенда Р.В. ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ТА НОРМ ВИСІВУ НА СІННЯ НА ЗИМОСТІЙ КІСТЬ РОСЛИН ЯЧМЕНЮ ОЗИМОГО	77
Іскра В.І. ЩІЛЬНІСТЬ ЛЮЦЕРНО-ЗЛАКОВИХ СІЯНИХ ТРАВСТОЇВ ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ СКЛАДУ ТА СПОСОБУ СІВБИ	78
Фостолович С.І. ВПЛИВ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ ТА ПОЗАКОРЕНЕВИХ ПІДЖИВЛЕНЬ ХЕЛАТНИМИ ФОРМАМИ МІКРОЕЛЕМЕНТІВ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ВИКИ ЯРОЇ	80
Серветник О. В. РЕАКЦІЯ СОРТІВ СОЇ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ НА ПОЗАКОРЕНЕВЕ ПІДЖИВЛЕННЯ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ	81
Савченко В.О. ВПЛИВ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ ТА БАКТЕРІАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ БОБІВ КОРМОВИХ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ	83
Кондратенко М. І., Демидюк М. В. ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИХІДНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ ГОРОХУ ПОСІВНОГО НА ПІДВИЩЕННЯ ВМІСТУ ПРОТЕЇНУ	84
Демидась Г.І., Гузь К.Ф. СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОЩУВАННЯ КОНЮШИНИ ЛУЧНОЇ	85
Рубан В.С. ПІЛКОУТВОРЮЮЧА ЗДАТНІСТЬ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД РІЗНОЇ ГУСТОТИ РОСЛИН	87
Гончар Т.М., Дорошук В.О., Беценко Л.Б., Романюк В.І. НОВИЙ СОРТ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО – ОБЕРІГ	88
Колесник Д.В. УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ КАРТОПЛІ В ОРГАНІЧНОМУ ЗЕМЛЕРОВСТВІ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ	89
Власенко В.С. ВПЛИВ ГУМАТНОГО ДОБРИВА НА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ У ЛІСОСТЕПУ	90
Бурик О.Ю., Чучвага В.І. ВПЛИВ СТРОКІВ ЗБЕРІГАННЯ НАСІННЯ ЛЬОНУ-ДОВГУНЦЯ НА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ ЗБУДНИКІВ ХВОРОБ	92
Демцюра Ю.В. СМУГОВІ ПОСІВИ БОБОВИХ І ЗЛАКОВИХ ТРАВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ БАГАТОРІЧНИХ АГРОФІТОЦЕНОЗІВ	93
Мовчан І.В., Колодій С.В. ВПЛИВ РІЗНИХ СПОСОБІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ГРУНТУ НА ВРОЖАЙНІСТЬ КУКУРУДЗИ	95
Рябченко Е.М., Рябченко О.П. ВИВЧЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ АВТОДИПЛОЇДНИХ ЛІНІЙ ПЛАЗМИ ЛАНКАСТЕР У ПОРІВНЯННІ З ВИХІДНИМИ ЗРАЗКАМИ	96

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ВИСОКОЕФЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ – ШЛЯХ ДО
СТАБІЛІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА**

*Матеріали науково-практичної конференції
молодих учених і спеціалістів
28-30 листопада 2011 року,
Чабани*

*Відповідальний за випуск – О.В. Шморгун
Редактор та коректор – Д.С. Шляхтуров*

Підписано до друку 21.12.2011 р. Формат 64x90^{1/16}.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-вид. арк. 8,0. Обл.-вид. арк. 7,4. Зам. № 28
Наклад 300 екс.

Друк: Видавництво ВП «Едельвейс»
03170, м. Київ, вул. Зодчих 74,
Тел. (044)221-97-70